

Nordic Project Trust Fund

Årsrapport 2015

1. Inledning

Nordic Project Trust Fund (Nopef) har som mål att stärka de nordiska företagens konkurrenskraft genom stöd till förstudier för internationalisering och etableringar utanför EU och Efta. Sedan 2014 är Nopef inriktad på projekt inom grön tillväxt och bidrar därmed till att möta de globala utmaningarna inom miljö- och klimatområdet. Nopefs stödjer genom sin verksamhet framförallt de små och medelstora företagen genom riskavlyft i form av räntefria avskrivningslån, och bidrar till nordiska investeringar och sysselsättning genom tillväxt på nya och krävande tillväxtmarknader.

Nopef finansieras med årliga budgetmedel från Nordiska Ministerrådet och administreras av Nordiska Miljöfinansieringsbolaget (NEFCO) i nära samarbete med andra nordiska organisationer, finansieringsinstitutioner och näringsfrämjande aktörer. Sedan Nopef ursprungligen etablerades av de nordiska länderna 1982, har totalt har 2850 projekt erhållit stöd för internationalisering med en sammanlagd beviljad finansiering på EUR 99 miljoner.

1.1 År 2015 i huvuddrag

År 2015 utgjorde Nopefs andra verksamhetsår efter sammanslagningen med NEFCO, och inleddes med en hög och väl inarbetad projektaktivitet. Nopefs inriktningen på grön tillväxt som lanserats 2014 har mottagits mycket väl bland de nordiska små och medelstora företag som fonden i dag riktar sig till. Detta demonstrerats av att antalet projektansökningar, antalet godkända projekt och den totala beviljade finansieringen ökade klart från föregående år, till trots för en klar avmattning i den globala ekonomin som medfört försvårade tillväxtmöjligheter för de nordiska företagen. Samtliga resultatmål uppnåddes för 2015, vilket ger en stark grund för Nopefs fortsatta utveckling.

Under året registrerades sammanlagt 104 nya ansökningar om förstudiefinansiering, jämfört med 100 ansökningar året innan. En milstolpe uppnåddes hösten 2015 då Nopef mottog och godkände sin 5000:e ansökan om förstudiefinansiering. Nopefs kreditkommitté sammanträdde åtta gånger under året och godkände totalt 73 nya villkorlån till ett värde av EUR 2,4 milj. De godkända projekten omfattar teknik- och innovationer inom bl.a. energieffektivisering, ICT, byggnadsteknik, miljömätningssystem, automationsteknik, materialteknik, avfallshantering, samt förnybar energi så som bioenergi, vindkraft, solenergi och småskalig vattenkraft.

Den starka efterfrågan på Nopefs förstudiefinansiering kan till stort förklaras av att de nordiska små och medelstora företagen i en allt större grad strävar till tillväxt genom internationalisering samt av en mycket begränsad tillgång till motsvarande nationella instrument. Det fortsatt försämrade investeringsklimatet i Ryssland och Brasilien, reflekterades tydligt i aktiviteten bland främst finska respektive norska exportföretag. Då även Kina visat täcken på en försvagad ekonomisk tillväxt har många nordiska företag nu sökt sig mot nya affärsmöjligheter i bl.a. Afrika, Mellanöstern och Sydostasien. USA var dock fortfarande den marknad som åtdrog sig det största antalet nya projekt, bl.a. tack vare en stark inhemsk efterfrågan inom cleantech och förnybar energi.

De 15 första projekten som beviljades finansiering i 2014 slutfördes under året, med en realiseringsgrad på hela 67 % för samtliga avslutade villkorlån. Medräknat de projekt som finansierats av Nopef innan 2014, realiserades totalt 40 utlandsetableringar fördelat på 18 olika projektländer. Den totala realiseringsgraden för avslutade villkorlån steg därmed till 57 %, jämfört med 52 % året innan. Nopefs kundundersökning som genomfördes andra året i rad, visar att de utlandsetableringar som genomförts med stöd från Nopef, i genomsnitt har skapat 14 nya arbetsplatser varav 2 st. i Norden samt investeringar om EUR 1 milj. i projektländerna. En klar majoritet av företagen anser vidare att stödet haft en stor betydelse för projektens uppkomst.

Nopefs styrkommitté godkände i mars 2015 fondens nya riktlinjer och har i samarbete med NEFCO utvecklat en handlingsplan för den fortsatta utvecklingen av Nopefs verksamhet. Handlingsplanen och ett förslag till utökning av Nopefs verksamhet presenterades för Nordiska Ministerrådet i Köpenhamn i september 2015. Mot slutet av året implementerades Nordiska Ministerrådets nya

riktlinjer för de minimis stöd för samtliga stödutbetalningar från Nopef. Nopefs låneverksamhet har 2015 fortsättningsvis delvis finansierats genom frigjorda projektmedel från Nordiska projektexportfondens låneportfölj. Vid utgången av året kvarstod 40 projekt som förväntas bli avslutade under 2016, varefter institutionens verksamhet har avvecklats enligt plan.

Arbetet med att finna nya samarbetsmöjligheter med andra nordiska näringsfrämjande aktörer har fortskridit och skapat nya konkreta projektmöjligheter. Under året beviljades bl.a. stöd till förstudier i Förenade Arabemiraten. Förstudierna utgör en vidareutveckling av projekt som uppstartats genom Nordic Innovation. Ett flertal projekt som beviljats finansiering av Nopef har även vidareförts till NEFCO investeringsfond för möjlig fortsatt lånefinansiering, bl.a. satsningar gällande energieffektivisering och småskalig vattenkraft i Georgien.

Nopefs verksamhet presenterades 2015 vid ett flertal seminarier och konferenser i de nordiska länderna. Bl.a. arrangerade Nopef, NEFCO, Eksportrådet och Eksportforeningen ett företagsseminarium kring finansiering av grön tillväxt i Köpenhamn i juni 2015. I 2016 kommer Nopefs informationsaktiviteter att vidareutvecklas bl.a. genom nya satsningar och samarbetsformer relaterade till grön tillväxt samt genom lansering av en ny hemsida under årets första kvartal.

2. Mål och resultatuppfyllelse

2.1 Registrerade ansökningar

Nopefs ansökningsaktivitet har utvecklats positivt under året och sammanlagt registrerades 104 nya ansökningar, jämfört med 100 ansökningar 2014. Ansökningarnas fördelning bland de nordiska länderna var stort sätt oförändrad från föregående år, förutom Island som uppvisade en starkt ökad ansökningsaktivitet. Målsättningen är att Nopefs projektfördelning för de nordiska länderna på sikt skall återspegla den nordiska fördelningsnyckeln. Informationsaktiviteterna har därför intensifierats i framförallt Norge och Finland i 2015, i syfte att öka ansökningsaktiviteten från dessa länder. Utöver de ansökningar som registrerades under året har Nopefs finansiering diskuterats med ca 500 nordiska företag genom möten, korrespondens och telefonsamtal.

2.2 Beviljade villkorslån

Nopef beviljade i 2015 totalt 73 nya villkorslån till ett värde av EUR 2,4 mil., jämfört med 66 lån till ett värde av totalt EUR 2,1 milj. i 2014 (tabell 1). Antalet beviljade villkorslån överträffade därmed årets resultatmål om 60 nya villkorslån med 22 %. Det genomsnittliga värdet på de beviljade villkorsslånen var EUR 32 917, jämfört med EUR 32 106 året innan. Projekten som godkändes för förstudiefinansiering i 2015 representerade bl.a. följande teknik- och innovationsområden:

- Produktion av gödsel baserat på organiskt avfall
- Vattenrening baserat på nanofiltreringsteknik
- Produktion av energieffektiva mikroturbiner
- Teknik för luftrening genom fotokatalys
- Leverans av smarta laddstationer för elfordon
- Produktion av lättviktsmaterial baserat på kolfibervävnad

Tabell 1: nyckeltal 2015 för Nopef TF

	2015	2014
Registrerade ansökningar, st.	104	100
Beviljade villkorslån, st.	73	66
Beviljade villkorslån, tusen EUR	2 403	2 119
Genomsnittligt villkorslån, EUR	32 917	32 106
Acceptansgrad för behandlade ansökningar	70 %	69 %

Nopefs kreditkommitté behandlade totalt 105 nya ansökningar om villkorslån för internationalisering i 2015. Acceptansgraden, dvs. andelen ansökningar som godkändes var 70 %, jämfört med 69 % året innan. Sammanlagt avslogs 32 ansökningar av fondens kreditkommitté. Som huvudsaklig avslagsgrund för dessa projekt uppgavs en otillräcklig ekonomi eller en oklar finansiering (50 %), att Nopefs beviljningskriterier inte uppfyllts i projektplanen (25 %), eller ett otillräckligt miljöintresse i projekten (21 %).

2.2.1 Projektländer

Nopefs verksamhet riktas till förstudie för internationella etableringar och investeringar som genomförs i länder utanför EU och Efta området. Projektaktiviteten var 2015 fortsättningsvis starkt diversifierad ur ett geografiskt perspektiv, med en god projektvolym i samtliga världsdelar. I takt med försämrade ekonomiska utsikter i flera av de stora tillväxtmarknaderna som Kina, Brasilien och Ryssland, har de nordiska företagen nu i en allt högre grad riktat sig in mot nya målmarknader.

Lånebeviljningarna fördelade sig enligt geografiskt målområde som följande (fördelning för 2014 inom parentes): Asien 29 % (39 %), Nordamerika 25 % (18 %), Sydamerika 16 % (20 %), Europa 15 % (8 %), Afrika 11 % (14 %) och Australien 4 % (2 %). USA kvarstod som det projektland med högst aktivitet med 16 godkända projekt, följt av Kina (6), Brasilien (6), Turkiet (4), Förenade Arabemiraten (3), Sydafrika (3), Georgien (3) Chile (3) och Australien (3). Jämfört med 2014 ökade aktiviteten starkast i USA, medan aktiviteten avtog i Kina, Brasilien, Indien och Ryssland.

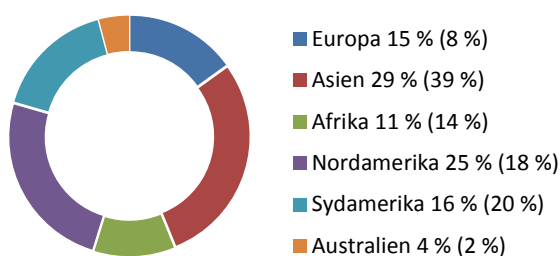
Nopefs låneportfölj bestod vid utgången av året av 150 projekt, medräknat de 40 kvarstående projekten som beviljats innan sammanslagningen med NEFCO i 2014. Ett betydande antal av projekten riktar sig mot etableringar i USA (29), Brasilien (28) och Kina (24). Nopefs projektaktivitet väntas i 2016 fortsättningsvis öka i regioner som Afrika, Golfstaterna, och i asiatiska tillväxtmarknader som Indien, Vietnam och Indonesien. Även intresset för USA, Kanada och Mexiko förväntas växa genom goda utsikter på den nordamerikanska marknaden.

2.2.2 Miljöintresse

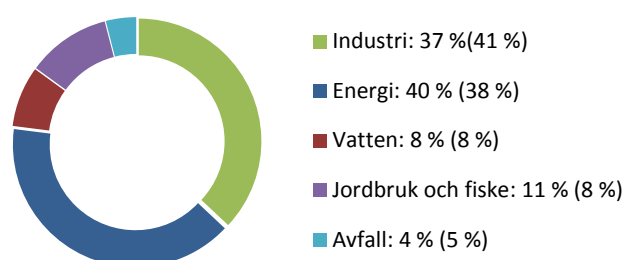
Nopef finansierar förstudier relaterade till grön tillväxt som har god potential att skapa direkta eller indirekta miljöförbättringar och en ökad miljömedvetenhet i Norden och i projektländerna. Samtliga projekt som godkänkts har utvärderats av NEFCOs miljöenhet och bedöms uppfylla dessa kriterier. Projekten som beviljats stöd i 2015 har sitt primära miljöintresse inom energiområdet (40 %), industri (37 %), jordbruk och fiske (11 %), vattenteknik (8 %) samt avfallshantering (4 %).

Nopefs projektportfölj kartlades hösten 2015 av NEFCOs klimatenhet med bedömningen att hälften av projekten som riktar sig mot utvecklingsländer kan klassificeras som klimatprojekt relaterade till klimatanpassning eller -mitigering. Detta skapar mycket goda förutsättningar för ett ökat samarbete med både NEFCOs klimatfonder och andra nordiska aktörer inom klimatområdet. Nopefs projekt inom klimatområdet relaterat till bl.a. byggnadsteknik, energieffektivisering, förnybar energi, biogasteknik, skogsbruk, miljöskyddsteknik och vattenteknik.

Figur 1: Beviljade villkorslån per målområde 2015
(Andel i procent jämfört med 2014)

Figur 2: Beviljade villkorslån enligt miljöområde 2015
(Andel i procent jämfört med 2014)

2.2.3 Företagsstorlek

Nopef har som primärt mål att stödja internationalisering av nordiska små och medelstora företag med färre än 250 anställda och en omsättning under EUR 50 milj. Enligt fondens nya riktlinjer, kan även större företag med upp till 500 anställda och EUR 100 milj. beviljas finansiering av fondens styrkommitté. Denna grupp representerade dock endast 4 % av de godkända projekten. De övriga projekten fördelade sig enligt personalantal som följande: 27 % hade 10 eller färre anställda, 43 % mellan 11 och 50 anställda, 16 % mellan 51 och 100 anställda, och 10 % hade mellan 101 och 250 anställda (figur 3). Företagen hade i snitt 57 anställda och 10,3 milj. i omsättning. Jämfört med 2014 ökade framförallt andelen medelstora företag, medan andelen mikroföretag minskade.

2.2.4 Branschfördelning

Nordiska tillverkande teknikföretag var fortsättningsvis starkt representerade i 2015, men även projektaktiviteten inom tjänstesektorn ökade jämfört med föregående år (figur 4). De godkända projekten representerade bl.a. verkstadsindustrin (25 %). Elektronik och ICT (19 %), plast och kemi (18 %), tjänstesektorn (12 %), jordbruk och fiske (5 %), samt el, gas, värme och vatten (5 %).

2.2.5 Fördelning enligt ansökarland

Nopef strävar till att beviljade lån på sikt skall fördelas så att den nordiska fördelningsnyckeln återspeglas i verksamheten. Detta uppnås främst genom ökade informationsaktiviteter i länder som uppvisar en minskad projektaktivitet. Nopefs godkända projekt fördelades på företag från de nordiska länderna enligt följande jämfört med 2014: Danmark 34 % (36 %), Finland 8 % (14 %), Island 5 % (3 %), Norge 8 % (15 %) och Sverige 43 % (32 %). Av de godkända projekten väntar hela 91 % av företagen att det skapas nya tillväxtpotentialer för deras nordiska underleverantörer.

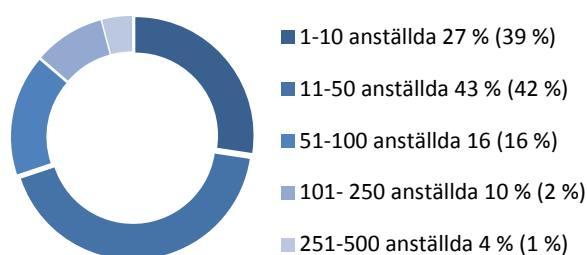
2.3 Realiseringsgrad

Realiseringsgraden för Nopefs avslutade projekt, d.v.s. andelen företag som genomför en etablering efter slutförd förstudie, har successivt förbättrats sedan finanskrisen 2007-2008. De förbättrade resultaten har uppnåtts genom ökat fokus på projektens kvalitet med krav om att konkreta och realistiska målsättningar framläggs i företagets ansökningar om förstudiefinansiering. Nopefs årliga resultatmål för realiseringsgraden därmed även höjts från 40 % till nuvarande 50 %.

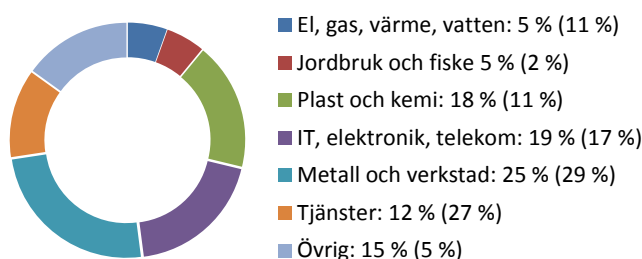
I 2015 realiserades 15 nya projekt vilket innebär en realiseringsgrad på 67 % (tabell 2). Medräknat de avslutade projekt som beviljats stöd av Nopef innan 2014, realiserades totalt 40 etableringar fördelat på 18 projektländer. Den totala realiseringsgraden steg därmed till 57 %, jämfört med 52 % året innan, och överträffade årets resultatmål. Då endast de projekt beaktas som resulterat i utbetalningar av beviljade medel, steg realiseringsgraden till 69 %, från 57 % året innan.

De avslutade projekten har i snitt genomförts på 1,8 år vilket är i linje med föregående år. De genomförda etableringarna fördelades på 15 projektländer, varav 7 st. i Kina, 7 st. i Brasilien, 6 st. i Indien och 5 st. i USA. Projekten fördelades mellan de nordiska länderna med 14 st. från Norge, 12 st. från Danmark, 10 st. från Sverige, 3 st. från Finland, samt en realiserad etablering från Island.

Figur 3: Beviljade villkorlån enligt bolagsstorlek 2015
(Andel i procent jämfört med 2014)

Figur 4: Beviljade villkorlån per bransch 2015
(Andel i procent jämfört med 2014)

2.4 Nopefs kundundersökning 2015

Nopef utvärderar sedan 2014 de långsiktiga resultaten, effekterna och nyttan av de projekt som fonden finansierat genom årliga kundundersökningar. Årets kundundersökning genomfördes hösten 2015, och berörde de nordiska utlandsetableringar som genomförts med Nopefs förstudiestöd i 2012. Resultaten från kundundersökningen kombineras med undersökningen från 2014 för att uppnå en tillräcklig statistisk reliabilitet och validitet i undersökningspopulationen.

Nopefs finansiering har enligt företagens uppgifter bidragit till starkt positiva ekonomiska effekter i de realiserade projekten genom både ökad sysselsättning och omsättning. Resultaten visar att de utlandsetableringar som genomförts med stöd från Nopef, i genomsnitt bidragit till 14 nya arbetsplatser varav 2 st. i Norden. Nopef har därmed årligen bidragit till att skapa uppskattningsvis 78 arbetsplatser i Norden och 400 nya arbetsplatser i projektländerna i perioden 2009-2012.

Resultaten från undersökningen visar att Nopefs finansieringsverksamhet skapar ett viktigt mervärde i för projektens uppkomst. Av de företag som genomfört en utlandsetablering med stöd av Nopef anser 61 % att stödet haft en *betydande* eller *mycket betydande* inverkan för beslutet att påbörja projekten. Vidare visar undersökningen att de genomförda etableringarna skapar långsiktiga effekter då 93 % av företagen fortfarande är operativt verksamma i projektlandet tre år efter att etableringen genomfördes.

Genomförda och planerade investeringar uppgår till i genomsnitt ca EUR 1 Milj per realiserat projekt. Nopef har därmed årligen bidragit till att generera uppskattningsvis EUR 28 milj. i investeringar samt ca EUR 91 milj. i projektrelaterad försäljning. Merparten av företagen anser att etableringen gett upphov till positiva effekter genom förbättrad konkurrenskraft, nya möjligheter till teknik- och kompetensöverföring samt genom att stödja företagens sysselsättning i Norden.

3. Information och kundrådgivning

Nopefs informationsarbete har vidareutvecklats under året i syfte att utöka kännedomen om fondens finansieringsmöjligheter bland organisationer, nätverk och industrikuster relaterade till grön tillväxt och cleantech. Vidare har Nopef presenterats vid ett stort antal seminarier och konferenser i de nordiska länderna i samarbete med nationella näringsfrämjande aktörer.

I Danmark har Nopef deltagit i seminarier och nätverksmöte arrangerade av bl.a. Dansk Industri, CLEAN och regionala Væksthus. I juni 2015 arrangerades ett företagsseminarium kring finansiering av grön tillväxt i Köpenhamn i regi av Nopef, NEFCO, Eksportforeningen och Eksportrådet. I Finland hade Nopef fortsatt en stark synlighet genom Team Finland, och fonden profilerades vid ett flertal evenemang inkl. SLUSH och Lahti Cleantech Venture Day. Vidare har Nopef presenterats för bl.a. Finnvera, Finpro och Närings, Miljö och trafik centralen (NMT) i ett flertal städer i Finland.

I Norge har kontakterna till miljörelaterade nätverk som Green Business Norway resulterat i ett flertal nya projektmöjligheter. Vidare har nya samarbetsmöjligheter diskuterats med Innovasjon Norge, Norad, Veiledningskontoret m.fl. På Island upprätthålls goda kontakter till bl.a. Promote Iceland och arbetsgivarorganisationen SI. Som resultat av ett långsiktigt arbete på Island uppnåddes ett växande antal ansökningar relaterat till fiskeriindustrin, energisektorn, IT-undervisningssystem och industriella enzymer. I Sverige har Nopef starkt etablerade nätverk och en löpande dialog med Business Sweden, Swedpartnership, Swedish Cleantech, m.fl.

Tabell 2: nyckeltal 2015 för Nopef TF

	2015	2014
Antal avslutade lån	25	4
Realiserade projekt, st.	15	-
Realiseringsgrad, samtliga avslutade lån	67 %	-
Realiseringsgrad, utbetalda lån	80 %	-

Genom Nopefs kontaktnätverk och databas omfattande ca 5000 projekt har Nopef goda möjligheter att sammankoppla företag med privata och offentliga aktörer i Norden och projektländerna. Arbetet med att utveckla denna databas har fortskridit genom bl.a. kartläggning av nordiska underleverantörer som väntas dra nytta av de projekt som Nopef finansierat. Denna utveckling förbättrar även möjligheterna att bistå med rådgivning och vägledning till de företag som kontakter både Nopef och NEFCO angående finansieringsmöjligheter. Nopefs verksamhet har även profilerats på NEFCOs hemsida, digitala nyhetsbrev och kundtidning. I början av 2016 lanseras Nopefs nya hemsida i syfte att ytterligare stärka fondens synlighet för de nordiska företagen.

4. Organisation och administration

Nopefs styrkommitté sammanträdde fyra gånger i 2015. Som ny ordförande valdes ledamoten för Danmark Troels Jakobsen i februari 2015 med Jens Kasper Greven Rasmussen som suppleant. Tonje Igesund Nelson tillträdde som ny ledamot för Norge med Birgit Løyland som suppleant. Ledamoten för Finland, Severi Keinälä, tillträdde som vice ordförande och Mikko Härkönen som ny suppleant. Maria Olofsson fortsatte som ledamot för Sverige och Mattias Moberg som suppleant. Som ledamot för Island fortsatte Elvar Knútur Valsson och Sveinn Thorgrimsson som suppleant.

Nopef ingick i 2015 som en del av NEFCOs verksamhet i EUs Pillar Assessment-utredning, där NEFCO godkändes på alla punkter för en möjlig förvaltning av EU-medel. I detta sammanhang har Nopefs ansökningsprocesser och administrativa rutiner genomgått, dokumenterats och vidareutvecklats. I slutet av året har Nopef implementerat Nordiska Ministerrådets interimsåtgärder för utbetalning av de minimis stöd i hela verksamheten. Arbetet med att vidareutveckla fondens administration och synergier med NEFCOs övriga verksamhet fortsätter i 2016, i syfte att skapa nya kostnadseffektiva och kvalitativa administrativa lösningar.

Tabell 3: nyckeltal 2015 för Nopef och Nopef TF	2015	2014	2013	2012
Antal avslutade lån	70	67	88	77
Realiserade projekt, st.	40	35	38	26
Realiseringsgrad, samtliga avslutade lån	57 %	52 %	43 %	34 %
Realiseringsgrad, utbetalda lån	69 %	57 %	51 %	38 %
Levnadstid för avslutade projekt, år	1,8	1,8	1,9	2,1
Antal behandlade projektrapporter	239	232	246	237

5. Ekonomi

Nopef finansieras av de nordiska länderna genom Nordiska Ministerrådets budget enligt fördelningsnyckeln för 2015: Danmark 20,0 %, Finland 15,5 %, Island 0,7 %, Norge 31,5 % och Sverige 32,3 %. Nopefs budgetmedel från Nordiska Ministerrådet för 2015 var EUR 2,0 milj., en ökning på EUR 28 t. jämfört med året innan.

Nopefs aktiva låneportfölj bestod per 31.12.2015 av 110 villkorlån till ett värde av EUR 3,6 milj (tabell 6). I 2015 avslutades sammanlagt 25 villkorlån och värdet på återförda medel från avslutade projekt uppgick till totalt EUR 222 t. NEFCOs förvaltningsarvode för 2015 uppgick i enlighet administrationsavtalet med Nordiska Ministerrådet till EUR 515 t. Räkenskapsårets underskott var EUR 98 t. De utgående fria egna projektmedlen uppgick till EUR 22 t. per 31.12.2015 jämfört med EUR 120 t. vid årets början.

Nopefs låneverksamhet kunde i 2015 fortsättningsvis delvis finansieras genom frigjorda projektmedel från institutionen Nordiska projektexportfonden som avvecklas under en period på uppskattningsvis tre år. Per 31.12.2015 bestod den återstående portföljen av 40 lån till ett värde av EUR 1,2 milj. I enlighet med beslut av Nordiska Ministerrådet överfördes fritt eget kapital om EUR 570 t. från Nordiska projektexportfonden till Nopef för att komma verksamheten till godo.

Tabell 5: Ekonomiska nyckeltal Nopef TF och Nopef 2015	Nopef TF	Nopef	Totalt
Beviljade lån, tusen EUR	2 403	-	2 403
Återförda lån, tusen EUR	222	549	771
Utbetalda lån, tusen EUR	856	720	1 576
Eftersänkta lån, tusen EUR	581	918	1 499
Antal avslutade lån	25	45	70

Tabell 6: Låneportföljen per 31.12.2015	Antal lån	Utbetalda lån, t EUR	Ej utbetalda lån, t EUR	Lån, totalt t EUR
Nopef TF	110	336	3 279	3 615
Nopef	40	361	887	1 248
Sammanlagt	150	696	4 167	4 863

BILAGOR:

GODKÄNDA PROJEKT 2015
NORDIC PROJECT TRUST FUND ÅRSBOKSLUT 2015

Helsingfors den 22 februari 2016

Magnus Rystedt
Direktör

Mikael Reims
Head of Nordic Project Fund